

WYCIĄG Z PROTOKOŁU

Dnia 26 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Plóciennik (przewodniczący)

SSN Piotr Mirek

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Sobieszczańska

Przy udziale Prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej.

Sprawę wywołano o godzinie 11:10

Sąd Najwyższy postanowił:

1) na podstawie art. 531 § 1 w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. w zw. 429 § 1 k.p.k.

pozostawić kasację bez rozpoznania, jako pochodzącą od podmiotu nieuprawnionego;

2) kosztami procesu za postępowanie kasacyjne obciążyć J.R.;

3) na podstawie art. 98 § 2 k.p.k. odroczyć sporządzenie uzasadnienia do dnia 2 listopada 2017 r.

UZASADNIENIE

Postępowanie kasacyjne jest nowym postępowaniem, zainicjowanym skargą kasacyjną przed Sądem Najwyższym po prawomocnym zakończeniu sprawy. W postępowaniu kasacyjnym z urzędu bada się w każdym stadium tego postępowania, czy spełnione są przesłanki merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej, w szczególności, czy skarga ta pochodzi od osoby uprawnionej do jej wniesienia. W przypadku stwierdzenia, że przesłanka ta nie jest spełniona, skargę kasacyjną pozostawia się bez rozpoznania, nawet wówczas, gdy wcześniej została już ona przyjęta (art. 531 § 1 k.p.k. w związku z art. 530 § 2 k.p.k. w związku z art. 429 § 1 k.p.k.).

Zgodnie z art. 520 § 1 k.p.k. do wniesienia kasacji uprawnione są strony, w tym pokrzywdzony występujący w charakterze oskarżyciela posiłkowego. Kodeks postępowania karnego stwierdza przy tym, że „pokrzywdzonym jest osoba fizyczna lub prawna, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo” (art. 49 § 1 k.p.k.). Dla ustalenia uprawnienia do wniesienia kasacji bez znaczenia jest przy tym, czy dana osoba formalnie została dopuszczona do występowania w charakterze oskarżyciela posiłkowego w postępowaniu, w którym zapadło zaskarżone do Sądu Najwyższego rozstrzygnięcie. Sąd Najwyższy zobligowany jest bowiem do ustalenia przed merytorycznym rozpoznaniem sprawy, czy osoba, w której imieniu wnoszona jest kasacja spełnia definicję pokrzywdzonego z art. 49 § 1 k.p.k., a więc czy faktycznie przysługuje jej status oskarżyciela posiłkowego, a tym samym uprawnienie strony do wniesienia kasacji.

W przypadku kasacji skierowanej przeciwko wyrokowi uniewinniającemu stosowanie art. 49 § 1 k.p.k. w celu ustalenia legitymacji procesowej do wniesienia kasacji wykazuje cechy szczególne, bowiem wyrok taki, mając status wyroku prawomocnego, wyklucza fakt popełnienia przestępstwa. Z kolei na gruncie zawartej w art. 49 § 1 k.p.k. definicji pokrzywdzonego popełnienie przestępstwa jest punktem odniesienia dla oceny, czy doszło do bezpośredniego naruszenia lub zagrożenia dóbr prawnych, której dana osoba jest dysponentem. Skoro jednak ustawodawca nie wykluczył możliwości wniesienia skargi kasacyjnej przez oskarżyciela posiłkowego także od wyroku uniewinniającego, badanie uprawnienia danej osoby do wystąpienia z kasacją musi odwoływać się do zarzutu popełnienia określonego przestępstwa sformułowanego w akcie oskarżenia. Treść tego zarzutu wyznacza w takim przypadku krąg osób, którym przysługuje potencjalnie status oskarżycieli posiłkowych. Są to osoby, których dobra prawne zostały bezpośrednio zagrożone lub naruszone przez czyn, który zdaniem oskarżyciela realizuje znamiona konkretnego, wskazanego w akcie oskarżenia przestępstwa. O ile podana w akcie oskarżenia kwalifikacja prawna zarzucanego czynu nie ma przesądzającego znaczenia dla ustalenia, komu przysługuje status pokrzywdzonego w danym postępowaniu, o tyle rozstrzygające znaczenia ma wskazane w akcie oskarżenia zachowanie, które w sposób negatywny oddziaływać

ma na sferę przysługujących danej osobie dóbr i interesów chronionych prawem, prowadząc do ich bezpośredniego naruszenia lub zagrożenia.

W sprawie, w której wydano niniejsze postanowienie o pozostawieniu kasacji bez rozpoznania, zarzut popełnienia przez R.R. przestępstwa został sformułowany w akcie oskarżenia w sposób bardzo ogólny. Wskazano w nim kilka zachowań, które miały stanowić przywłaszczenie mienia wielkiej wartości: przyjęcie od J.R. pieniędzy w łącznej kwocie 7.888.000 zł, przeniesienie własności nieruchomości położonej w K. przy ul. P. na rzecz firmy R. spółka z o.o. oraz brak zwrotu J.R. przyjętych pieniędzy. Analiza tego zarzutu w perspektywie kryteriów wskazanych w definicji pokrzywdzonego z art. 49 § 1 k.p.k. prowadzi do wniosku, że żadne z wymienionych w tym zarzucie zachowań nie może być powiązane z bezpośrednim z naruszeniem lub zagrożeniem praw majątkowych przysługujących J.R.. Przyjęcie pieniędzy w imieniu spółki R., wysłanych z konta J.R., zostało dokonane w uzgodnieniu z nim i w jego interesie. Przeniesienie własności nieruchomości położonej w K. przy ul. P. pozostawało w granicach uprawnień właścicielskich spółki R., którą reprezentował R.R., a J.R. nie miał uprawnień do dysponowania tą nieruchomością. Brak zwrotu kwoty 7.888.000 złotych mogłoby stanowić zaniechanie naruszające bezpośrednio prawa majątkowe J.R., gdyby to jemu przysługiwało roszczenie o żądanie zwrotu (zapłaty) tej kwoty. Jak wynika jednak z dokumentów zawartych w aktach sprawy, w tym w szczególności prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 30 maja 2017 r. sygn. I ACa (...), złożonego do akt przez samego J.R. (k. 111 akt SN), roszczenie o zapłatę tej kwoty przysługiwało spółce I. spółka z o.o., w której J.R. był udziałowcem, nie zaś samemu J.R., który dopiero w wyniku późniejszej cesji ze strony I. miał się stać uprawniony do egzekwowania tego roszczenia.

W tym stanie rzeczy, brak zwrotu przez R.R. kwoty 7.888.000 spółce I. mógł jedynie pośrednio naruszać prawa majątkowe J.R., co wszakże wyklucza przyznanie mu statusu pokrzywdzonego (a tym samym oskarżyciela posiłkowego) w sprawie, w której złożono akt oskarżenia przeciwko R.R. o popełnienie przestępstwa z art. 284 § 2 k.k. w związku z art. 294 § 1 k.k., a która zakończona została prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 12 grudnia 2016 r., sygn. akt II AKa (...). Tym samym należało uznać, że kasacja od tego wyroku

wniesiona w imieniu J.R. pochodzi od osoby nieuprawnionej, co uzasadniało pozostawienie jej bez rozpoznania.

as